

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

**Факультет романо-германської філології
Кафедра німецької філології**

Силабус навчальної дисципліни

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька
Освітньо-професійна програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
Обсяг	3 кредити ЄКТС, 90 годин, з яких: лекції – 20 годин, практичні заняття – 16 годин, самостійна робота – 54 годин
Семестр, рік навчання	3 рік навчання 5 семестр (очна та залчна форма)
Мова викладання	німецька, українська
Статус дисципліни	Обов'язкова
Дні, час, місце	Відповідно до розкладу
Викладач (-і)	Тетяна Діомідівна ВЕРБИЦЬКА , к. педаг. наук, доцент кафедри німецької філології Наталія Василівна АБАБІНА , к. філол. н., доцент кафедри зарубіжної літератури
Контактна інформація	tverbitskaya34@gmail.com (доц. Вербицька Т. Д.) nva2016odessa@gmail.com (доц. Абабіна Н.В.)
Робоче місце	Французький бульвар, буд. 24/26. кафедра німецької філології (ауд. 155) кафедра зарубіжної літератури (ауд. 108)
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій (з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM чи Google Meet за попередньою домовленістю)
Пререквізити	«Основна іноземна мова (французька)», «Історія зарубіжної літератури», «Педагогіка»
Постреквізити	«Виробнича (педагогічна) практика»

<p>Мета навчальної дисципліни</p>	<p>полягає в озброєнні здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня теоретичними знаннями щодо методології, педагогічних та психологічних концепцій, інноваційних технологій та сучасних методів викладання німецької мови в середній школі, ознайомленні з методологічними основами та специфікою викладання зарубіжної літератури, формуванні відповідних практичних умінь для оперування традиційними та сучасними методами й прийомами викладання німецької мови та літератури, виявленні зв'язку методики викладання німецької мови та зарубіжної літератури з іншими науками, розкритті основних завдань шкільних уроків з німецької мови та зарубіжної літератури.</p>
<p>Завдання навчальної дисципліни</p>	<p>надати здобувачам вищої освіти базові знання з основ викладання німецької мови та зарубіжної літератури у школі з метою формування методичної компетенції та активізації їх становлення як професіоналів, для забезпечення готовності студентів до планування роботи вчителя, навчання мови як системи та формування в учнів умінь у всіх видах комунікативної діяльності, навчити оперувати традиційними та сучасними методами та прийомами викладання іноземної мови та літератури, використовуючи з метою збагачення дидактичного потенціалу, сучасні засоби та форми організації навчально-виховного процесу, інформаційно-комунікативні технології.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати: теоретичні засади викладання іноземної мови в закладах загальної середньої освіти; місце методики у загальній системі знань про суспільство; організації аудиторної та позааудиторної навчально-пізнавальної діяльності учнів з оволодіння іноземною мовою;</p> <p>вміти: примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі навчання німецької мови; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; використовувати німецьку та англійську мови в усній та письмовій формі у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань; учитися й оволодівати сучасними знаннями; опрацьовувати та аналізувати матеріал з різних джерел; критично оцінювати інформацію; застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях; виявляти, ставити та вирішувати проблеми; приймати обґрунтовані рішення в професійно-педагогічній діяльності; бути самокритичним; працювати в команді та автономно; цінувати різноманіття та мультикультурність; вільно й усвідомлено оперувати спеціальною термінологією</p>

	<p>для розв'язання професійних завдань; організувати та впроваджувати навчально-виховний процес з викладання іноземної мови; визначати цілі, задачі та зміст уроків іноземної мови в різних класах закладу загальної середньої освіти, планувати навчально-виховний процес, прогнозувати труднощі засвоєння навчального матеріалу з урахуванням рівня мовленнєвої підготовки учнів; формувати з використанням сучасних цифрових технологій мовні знання, вміння в аудіюванні, говорінні, читанні, письмі; вирішувати задачі виховання учнів; надавати консультації з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.</p>
<p>Зміст навчальної дисципліни</p>	<p>Змістовий модуль 1. «Методика викладання іноземної мови»</p> <p>Тема 1. Теорія навчання іноземним мовам як наука.</p> <p>Філософсько-методологічне підґрунтя підготовки вчителів іноземних мов у Болонському освітньому просторі. Європейські стандарти навчання іноземної мови в середніх закладах освіти. Зв'язок методики з іншими науками. Теоретичне підґрунтя, експериментальна база та робоче поле дослідницько-творчої діяльності в галузі методики. Структура методичної культури вчителя іноземних мов. Виробничі функції вчителя іноземних мов.</p> <p>Тема 2. Лінгвопсихологічні та методичні закономірності навчання іноземних мов. Система, принципи та умови навчання іноземної мови. Дидактичні засади навчання ІМ. Виховний потенціал навчальної дисципліни «Іноземна мова» у розвітку особистості дитини. Психологічні закономірності оволодіння ІМ на різних вікових станах. Комунікаційна типологія видів мовлення. Мовленнєвий процес. Методичні закономірності навчання ІМ. Загально дидактичні та методичні принципи навчання ІМ. Система навчання ІМ. Основні компоненти навчального процесу. Цілі навчання ІМ. Функції підручника. Компоненти та види мовленнєвої діяльності. Типологія, класифікація, систематизація вправ для навчання ІМ. Структура вправи.</p> <p>Тема 3. Формування слухо-вимовних навичок. Формування граматичних автоматизмів. Склад лінгвістичної компетенції (за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти). Мета навчання фонетичного матеріалу. Звукові системи та інтонаційні моделі. Формування слухо-вимовних навичок. Зміст навчання граматики. Шкільний граматичний мінімум. Формування навичок володіння активним та пасивним граматичним матеріалом. Завдання до граматичних вправ.</p> <p>Тема 4. Формування лексичних навичок. Навчання рецептивним видам мовленнєвої діяльності (Hörverstehen, Leseverstehen). Зміст навчання лексики. Шкільний лексичний</p>

мінімум. Труднощі засвоєння лексичних одиниць. Критерії відбору лексичних мінімумів. Прийоми семантизації іншомовної лексики. Формування навичок володіння активним та пасивним (продуктивним та рецептивним) лексичним матеріалом. Психофізіологічні механізми аудіювання та читання (Hörverstehen, Leseverstehen). Труднощі навчання. Система вправ та типові вправи. Етапи роботи з текстом. Рівні розуміння та способи контролю почутого або прочитаного повідомлення. Методи навчання техніки читання. Практичні цілі уроку з навчання рецептивним видам мовленнєвої діяльності (Hörverstehen, Leseverstehen).

Тема 5. Навчання продуктивним видам мовленнєвої діяльності (Sprechen, Schreiben). Психофізіологічні механізми говоріння та письма. Завдання навчання говоріння та письма. Принципи навчання орфографії. Порівняльна характеристика діалогічного та монологічного говоріння. Функціональні типи діалогів та монологів. Система вправ та типові вправи. Етапи оволодіння продуктивними видами мовленнєвої діяльності. Практичні цілі уроку з навчання продуктивним видам мовленнєвої діяльності (Sprechen, Schreiben).

Тема 6. Засоби контролю мовних навичок та комунікативних вмінь. Функції, види, форми контролю у навчанні ІМ. Вимоги до контролю у навчанні ІМ. Етапи розробки і використання тексту. Принципи тестування іншомовних навичок і вмінь. Типи, основні характеристики текстів з ІМ. Види тестових завдань. Переваги та недоліки різних форм контролю.

Тема 7. Планування навчального процесу з іноземної мови. Структура та типологія уроків з іноземної мови. Структура навчального року. Особливості навчання ІМ у школі різного ступеня. Організаційні форми навчання ІМ. Види планів для організації процесу навчання ІМ. Календарно-річне планування. Укладання тематичного плану. Цілі уроку ІМ. Вимоги до уроку ІМ. Типи уроків ІМ. Структура уроку ІМ. Вимоги до домашнього завдання. Шляхи підвищення ефективності домашнього завдання. Індивідуалізація процесу навчання ІМ.

Тема 8. Історія методів навчання іноземній мові (GÜM, DM, NM, VM, ALM, AVM, KM, SM). Викладання іноземної мови в умовах дистанційного та змішаного навчання. Комунікативні методи навчання іноземній мові. Аналіз методів навчання ІМ. Основні характеристики методів навчання іноземній мові (GÜM, DM, NM, VM, ALM, AVM, KM, SM). Інтеграція дистанційних методів у викладанні іноземних мов. Ефективні методи, форми та засоби он-лайн навчання. Доречність використання дистанційних та он-лайн методів навчання.

	<p>Психолінгвістична теорія мовленнєвої діяльності. Мовленнєва спрямованість навчального процесу. Індивідуалізації процесу навчання. Функціональність відбору іншомовного матеріалу. Ситуаційність. Формування комунікативної компетенції. Система вправ.</p> <p>Змістовий модуль 2. «Методика викладання зарубіжної літератури»</p> <p>Тема 9. Вступ. Методика викладання зарубіжної літератури як науки, її формування та методологічні основи.</p> <p>Тема 10. Урок зарубіжної літератури в школі. Програми. Методи навчання та форми роботи на уроках зарубіжної літератури. Міжпредметні зв'язки. Новаторські форми занять. Провідні закономірності вивчення твору світової літератури</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Словесні: розповідь, пояснення, бесіда (обговорення проблемних ситуацій), робота з навчальною літературою.</p> <p>Наочні: ілюстрація, демонстрація.</p> <p>Практичні: самостійні завдання, тренувальні практичні вправи (усні та письмові) рецептивні, репродуктивні та продуктивні, перекладні некомунікативного, умовно-комунікативного та комунікативного видів.</p>
<p>Рекомендована література</p>	<p style="text-align: center;">Основна</p> <p>Змістовий модуль 1. «Методика викладання іноземної мови»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Панова Л. С., Андрійко І. Ф., та ін. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх початкових закладах: підручник. – Київ: ВЦ «Академія», 2010. – 328 с. 2. Hoffman S. Bewusstheit und ihre Ermittlung in der Unterrichtskommunikation – Bestandanalyse und Perspektiven. Deutsch als Fremdsprache. Zeitschrift zur Theorie und Praxis des Faches DaF. München/Berlin: Herder – Institut Leipzig, ESV, 2017. Heft 2. S. 67 – 74. 3. Krüger A. Gesprochene Sprache im DaF-Unterricht. Studia Linguistica Germanica, Berlin: Langenschedt Verlag, 2013. 4. Schmidlin R. Die Vielfalt des Deutschen: Standard und Variation. Gebrauch, Einschätzung und Kodifizierung einer plurizentrischen Sprache. Studia Linguistica Germanica, Berlin/New York: Langenschedt Verlag, 2011. <p>Змістовий модуль 2. «Методика викладання зарубіжної літератури»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Актуальні питання методики викладання літератури: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2017. 65с. 2. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.

3. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник. Київ: Слово, 2010. 432 с.
4. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури: навч.-метод. посіб. для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» філологічних спеціальностей педагогічних закладів освіти. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с.

Додаткова

Змістовий модуль 1. «Методика викладання іноземної мови»

1. Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Одеса: ОНУ імені Мечникова, 2023. 30 с.
2. Hirschfeld U. (2014). Aussprachevielfalt im Deutschen. Germanistik in der Ukraine. Kyjiw. Jahresheft 9. S. 119 – 132.
3. Bies A. (2020). WG-Castings im DaF-Unterricht. Deutsch als Fremdsprache. Zeitschrift zur Theorie und Praxis des Faches DaF. München/Berlin: Herder – Institut Leipzig, ESV.. Heft 2. S. 88 – 101.
4. Niebisch D. Intergration der Ausspracheschulung in den DaF/DaZ-Unterricht. Babylonia, 2011. Heft 2. S. 53 – 57.

Змістовий модуль 2. «Методика викладання зарубіжної літератури»

1. Богосвятська А. І. Професійний статус учителя світової літератури. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. № 12. С. 26-30.
2. Богосвятська А. І. Сучасні форми і методи навчання в системі формування духовно-моральної культури учнів. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. №11. С. 21-25.
3. Життя не стоїть на місці (Про оновлення навчальної програми із зарубіжної літератури для 5-9 класів): інтерв'ю з О. Ніколенко та Л. Юлдашевою. *Зарубіжна література в школах України*. 2017. № 6. С. 5-7.
4. Жосан О. Е. Шкільний підручник: яким йому бути? *Управління школою*. 2012. № 13-15. С. 14.
5. Ісаєва О. Підручник для представника цифрової епохи в запитаннях і відповідях (про деякі особливості нового підручника «Зарубіжна література», 10 клас). Київ: УОВЦ Оріон, 2018. 230 с.

	<p>6. Ковбасенко Ю. Селекція літературних творів для шкільних програм як методична проблема. <i>Всесвітня література в сучасній школі</i>. 2016. №6. С. 3–5</p> <p>7. Костюк Ж. Критичне мислення на уроках світової літератури як засіб формування в учнів гуманістичного світогляду. <i>Всесвітня література в сучасній школі</i>. 2014. №9. С.38-41.</p> <p>8. Куцевол О. М. Професійно-методична підготовка майбутніх учителів літератури до формування духовного потенціалу особистості третього тисячоліття. URL: http://www.philology.kiev.ua/library/zagal/Literaturoznavchi_studii_2010_26/320_325.p</p> <p>9. Ніколенко О. Про програми, підручники й нові книжки. <i>Всесвітня література в школах України</i>. 2018. № 7-8. С. 2-5</p> <p>10. Ніколенко О. Компетентності – сходинки до сучасного світу. <i>Всесвітня література в школах України</i>. 2018. №1. С. 2-4.</p> <p>11. Шалагінов Б. Б. Літературна компаративістика в школі. Можливості й труднощі. <i>Всесвітня література в середніх навчальних закладах України</i>. 2011. № 6. С. 2-5.</p>
Оцінювання	<p>У ході поточного контролю здобувач вищої освіти може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожен тематичний модуль. Відповідь під час іспиту також оцінюється за 100-бальною шкалою. Загальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.</p>
<p>ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»): <i>Відвідування занять</i> <i>Регуляція пропусків</i></p> <p><i>Дедлайни та перескладання</i></p>	<p>Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І.Мечникова» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process_2022.pdf.</p> <p>Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf</p>

<p><i>Політика академічної доброчесності</i></p>	<p>Регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhen_n_ua-antiplagiat-2021.pdf)</p>
<p><i>Використання електронних пристроїв на занятті</i></p>	<p>Під час занять не дозволяється користуватися мобільними телефонами, які попередньо мають бути переведені у беззвучний режим. Електронні пристрої використовуються лише за наявності відповідної вимоги в навчальному завданні.</p>
<p><i>Комунікація</i></p>	<p>Очні заняття з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM чи Google Meet за попередньою домовленістю. Всі робочі оголошення або надсилаються через старосту академгрупи на електронну пошту, або через чат академгрупи у Viber/Telegram, або розміщуються в Google Class. Студенти мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.</p>